

GARTNER KARSTEN JACOBSEN
I SØNDERBORG OG NOGLE AF HANS
EFTERKOMMERE

ET BIDRAG TIL EN SØNDERJYDSK HANDESSLÆGTS HISTORIE

AF

CHRISTIAN MAIBØLL

I „*Dansk biografisk Leksikon*“, redigeret af Povl Engelstoft under Medvirkning af Svend Dahl, giver Bibliotekar Albert Fabritius paa Side 344 i fjerde Bind følgende Oversigt over Carstens-Slægterne fra Sønderjylland:

„CARSTENS, en sønderjydske Handelsslægt, udspringer fra Borgmester i Tønder CHRISTIAN CARSTENS (død 1566)¹, hvis Søn Kniplingshandler, Reder og Raadmand sst. ANDREAS CARSTENS (1554–1606) var Fader til Købmand sst. HANS BOGISLAUS CARSTENS (1582–1647). Denne var Bedstefader til Brødrene HANS BOGISLAUS CARSTENS (1659–1718) og NICOLAI GOTTHARD CARSTENS (1678–1748), der døde som Konferensraad og Landfoged i Bredsted og var Fader til nedennævnte Gehejmeraad ADOLPH GOTTHARD CARSTENS (1712 eller 13–1795). Den nævnte HANS BOGISLAUS CARSTENS (1659–1718) var Farfader til Købmand i Flensborg HEINRICH CARSTENS (1710–1797), hvis Sønneson nedenn. Pastor FREDERIK CARL CARSTENS (1799–1868) var Fader til den ligeledes nedennævnte Tandlæge AXEL EMIL VILHELM CARSTENS (1847–1927). — En Sønderborgslægt begynder med KARSTEN LAURITZEN, hvis Søn Renteskriver JØRGEN KARSTENS (født 1595) var Fader til nedenn. Præst JØRGEN KARSTENS (1660–1717). — En i Svavsted hjemmehørende Landmandsslægt føres tilbage til HANS CARSTENS, hvis Søn JÜRGEN CARSTENS (født 1693) var Fader til Møller og Landmand HANS CARSTENS (1721–1762), hvis Sønner er nedennævnte Tegner og Maler ASMUS JACOB CARSTENS (1754–98) og Tegneren FRIEDRICH CARSTENS (1762–98).“

Blandt Kilderne nævnes: S. Carstens: Stamtavle over Familien Carstens. 3. Udgave, Trykt som Manuskript, Odense 1901. 28 Sider.

Første Udgave var haandskreven, anden Udgave fra 1892 hektograferet (betegnes som fejlfuld).

Forfatteren, der vel nok er identisk med SOPHUS MARIUS CARSTENS, Direktør for et Forsikringsaktieselskab i Odense, har i det lille Hefte nedlagt 20 Aars Samlerarbejde, men Resultatet er desværre blevet en Sammenblanding af mindst fire Slægter med Navnet Carstens, der kun har det fælles, at de stammer fra Landet mellem Kongeaa og Ejder.

CHRISTIAN KNUDSEN, der fra 1861 til 1871 var Kapellan hos Biskop Jørgen Hansen i Egen, bringer i sine 34 haandskrevne Bind (Ny kgl. Samling 4. 2683 og 2684), der indeholder samlede Efterretninger til en historisk-topografisk Beskrivelse af Øen Als, mange Oplysninger om gamle Slægter. Saaledes meddeler han, at der i Aaret 1704 boede en Købmand HANS BUGISLAUS CARSTENS i Sønderborg, der sædvanlig kaldtes HANS BUGISLAUS. 1731 findes ANNA BUGISLAUS, maaske hans Kone. 1740-1755 nævnes Hans Bugislaus som Købmand i Sønderborg, men om det er den samme Mand kan ikke afgøres. 1712 fødtes i Sønderborg en HANS BUGISLAUS CARSTENS. FREDERIK PETER KARL BIEHL, Købmand i Sønderborg, var gift med CHARLOTTE SOPHIE CARSTENS; deres Søn JACOB CARSTENS BIEHL, Møller i Sønderborg, født den 20. Januar 1789, viedes den 26. Marts 1815 i Hørup til KATHRINE ELISABETH IVERSEN, Datter af Forpagter PETER IVERSEN og ANNA DOROTHEA KLAUSEN paa Majbølgaard, født den 2. August 1794. — Saavidt Chr. Knudsen².

Disse Bærere af Navnet Carstens tilhører alle samme Slægt, der foreløbig kan føres tilbage til

KARSTEN JACOBSEN,

som fra 1650 til sin Død 1685 var Gartner i Sønderborg og vistnok har været i Hertugens Tjeneste. Blandt Fadderne nævnes NIELS JACOBSEN og LORENTZ JACOBSEN, maaske hans Brødre. Karsten Jacobsen var gift tre Gange: a) den 24. September 1652 med INGEBORG HANS-DATTER, b) den 18. Februar 1655 med ELLINA THOMSENSDATTER, c) den 27. September 1668 med BIRGITTE MONRADI, sikkert Datter af Sognepræst DAVID MONRAD i Ketting og anden Hustru CATHARINA født PETRÆUS, født omtrent 1647, død 70 Aar og fem Uger gammel den 12. Marts 1717. Hun blev den 3. Januar 1686 viet til Mons. JACOB JEBSEN, Søn af Hr. JOST JEBSEN og sal. CHRISTOPHER PECHMANNS Datter, døbt den 2. Februar 1662, død 67 Aar gammel den 5. April 1719.

Jacob Jebsen, der vel nok har overtaget Karsten Jacobsens Ejendom, boede 1698 i Byens første Kvarter. Til Huset hørte Stald og Kaalgaard, en halv Begravelse i Mariekirken, et Mands- og et Kvindestade i den lange Gang og et Kvindestade i den korte. Han vurderedes til 1000 Mark, deraf 400 Mark paa Næring og Midler, 600 Mark paa Hus og Jord. Desuden havde han tre Lejligheder i St. Jørgensby (200 Mark) og skulde aarlig udrede 42 Mark i Skatter, mens han før havde betalt 51 Mark 4 Skilling³.

Da Sønderborg Byarkiv fra denne Tid ikke er bevaret, giver Fadderlisterne et kærkomment Bidrag til Kundskaben om Karsten Jacobsens Stilling i Bysamfundet og om Familiens Omgangskreds. Datteren INGEBORG holdtes over Daaben af Herredsfoged BARTEL JÜRGENSENS Hustru ELSEBE, og blandt Fadderne findes Køkkenskriver JACOB JENSEN (senere Borgmester), Husfoged NICKEL JENSEN (Sønner af Hertugens Hofskrædder JENS JØRGENSEN og DOROTHEA NICKELS), Hr. JOCHIM ERNSTS Datter fra Majbølgaard, HANS JENSEN Slagter (Stamfader til Slægten Jacobsen, Gammelgaard), PETER RUMOHR (Søn af Raadmand og Herredsfoged af samme Navn), Hr. NICKEL JENSENS Hustru, Raadmand og Købmand ROTGER KRUSE, Raadmand JENS JEBSENS Datter, Hr. HANS PAULSEN (fra 1684–89 Husfoged, Diggreve og Tolder i Tønder, senere Forpagter paa Gammelgaard, Kegnæsgaard og Majbølgaard) og sidstnævntes Brodersøn CLAUS PAULSEN, der døde 1701 som kongelig Pensionarius paa Hjortholm. – Af Karsten Jacobsens Børn er hidtil fundet følgende otte: 1–8.

1. ANNA, døbt den 27. August 1653 og holdt over Daaben af JENS VOIGTS Hustru Marina. Hendes Skæbne kendes ikke.

2. INGEBORG, døbt den 11. Januar 1656, død i Bromølle den 23. Juni 1699 i en Alder af 43 Aar og 5 Maaneder efter 17 Aar 7 Maaneder og 16 Dages Ægteskab, begravet i Hørup Kirke Onsdag efter 3. Advent samme Aar. Ingeborg Karstensdatter viedes i Nørborg Tirsdag efter 24. p. Trin. 1681 til ANTHONI GÜNTHER FREESE, Billedhugger i Bromølle, der døde 67 Aar gammel anden Juledag 1715 og begravedes i Kirken Onsdag efter Helligtrekonger 1716. Han var gift anden Gang med CATHARINE født CHRISTIANS (død 26 Aar gammel den 18. Maj 1701, begravet i Hørup Kirke Tirsdag efter Trinitatis Søndag), tredje Gang med ANNA DOROTHEA HARMSSEN eller HARMS, der døde 66 Aar gammel i Sønderborg den 16. Juni 1726 og begravedes som Fattiglig den 18. Juni („Armuths halber des abends“). – Ingen Børn. – Af A. G. Freeses Arbejder som Billedskærer kendes Topstykket til Altertavlen i Hørup Kirke⁴, Prædikestolen i Tranderup Kirke paa Ærø⁵,

Altertavlen i Barokstil i Ullerup Kirke⁴ og en nu forsvunden Solviser paa Sottrup Kirke⁴.

3. HANS BUGSCHLAG, døbt den 22. Januar 1658 (sikkert opkaldt efter Hertug Hans Bugislav, død 1679). Se nedenfor!

4. THOMAS, døbt den 24. Juni 1661, holdt over Daaben af HANS THOMSEN, fyrstelig Naades Kammertjener, vel nok Barnets Morbroder. Hans Skæbne kendes ikke.

5. ELSCHE BARBARA, døbt den 23. April 1665, død før 1711, gift den 21. Januar 1686 med HANS MOHR, Humlefører i Sønderborg, der maa være kommet til Byen omkring 1680 og døde i en Alder af 70 Aar den 8. Maj 1730. Hans Mohr nævnes 1698 i et Hus i Byens første Kvarter med Stald, Have og to Stolestader i Kirkens lange Gang. Desuden ejede han et Hussted i St. Jørgensby, og hans aarlige Skat var 37 Mark 10 Skilling⁶. I 1715 afløste han EWALD BING som Forpagter paa Ladegaarden i Ulkebøl Sogn⁷. Den ældste Søn, CLAUD MOHR (født 1686, død i Sundsmark 1764), gift med METTE CATHRINE, Datter af Pastor EBERHARD VETTE og ELEONORA CHRISTIANI i Sønderborg (1694–1769) købte den saakaldte Frigaard i Sundsmark⁸ og havde i en Aarrække Nygaard og Gammelgaard i Forpagtning. Den ældste Datter ANNA DOROTHEA MOHR (1691–1767) var først gift med JACOB LICHTAPPEL (Præsten i Ulkebøl skriver altid Lysabild), der tilhører en kendt Skipperslæggt og vistnok er omkommet paa Havet, derefter (Vielse 1. December 1711) med Billedskærer ERNST GÜNTHER LUND (1679–1757), der er Mester for Altertavlen med udskaarne, barokke Akantusranker i Asserballe Kirke⁹. En yngre Datter ANNA ELEONORE MOHR, døbt den 11. Januar 1695, døde i Sønderborg den 12. Marts 1756, hvor hun den 6. Oktober 1716 var blevet viet til Kvartermester CHRISTIAN CARL TURNIER (TRONIER), der i flere Aar opholdt sig paa Ladegaarden, men senere blev Forpagter paa Søgaard. Deres Datter INGEBORG CATHRINE TRONIER (1722–1798) viedes den 14. November 1755 til sit Søskendebarn, Sukkerbager HANS CHRISTIAN LUND (1714–1778), opkaldt efter Farfaderen af samme Navn, der ligeledes var Bagermester i Sønderborg.

6. CATHRINE, salig Carsten Jacobsens Datter, blev den 2. August 1689 gift med CHRISTEN LORENTZEN, vist identisk med den Skipper Christian Lorentzen, der 1690 nævnes blandt Fadderne i Hørup¹⁰. Han boede 1698 i Byens første Kvarter, hvor han ejede et Hus med Stald og Have¹¹, men synes at være død før 1711. En Cathrine Lorentzen døde 84 Aar og 3 Uger gammel den 16. Februar 1749.

7. Jomfru HELENE MARIE CARSTENS viedes den 29. Juli 1704 til Krydderihandler ASMUS LASSEN fra Flensborg.

8. ANNE MARIE, døbt den 17. November 1678, død den 5. Maj 1733, begravet i Kirken den 19. Maj; gift den 18. November 1694 med Mons. PAUL JEBSEN, Søn af Raadmand JENS JEBSEN og MARINA PAULSEN i Sønderborg, døbt den 31. Juli 1663, død den 29. December 1733. Paul Jebesen var 1698 Ejer af et Hus med Gaardsplads og Stald i Byens første Kvarter, havde Begravelse og to Stolestader i Kirken og vurderedes til 1800 Mark, deraf 1000 Mark paa Næring og Midler¹².

HANS BUGISLAUS CARSTENS,

Karsten Jacobsens ældste Søn af andet Ægteskab, fødtes som nævnt 1658 og døde 66 Aar og 10 Uger gammel den 29. Marts 1724, begravet den 13. April. Den 11. Juni 1682 fejrede han sit Bryllup med HELENE (ved Daaben Elina) BRANDT, Datter af Sekretær, senere Borgmester i Sønderborg PETER BRANDT og CATHRINE født BRANDT, døbt den 26. Januar 1662, død den 19. December 1725, begravet den 4. Januar 1726 til Prædiken. Hendes Moder Cathrine Brandt, der først havde været gift med Raadmand LORENZ LORENZEN, var en Datter af Købmand JØRGEN BRANDT og KATHARINA VOGT og dermed Søster til Borgmester NICOLAUS BRANDT.

Hans Bugislaus Carstens, ogsaa kaldt Hans Bugislaff eller Hans Bugislaus Kræmmer, boede som de fleste velhavende Borgere i Byens første Kvarter, hvor han i 1698 stod indskrevet for et Hus med Stald og Kaalgaard. I Kirken havde han sikret sig en Familiebegravelse og to Stolestader i den lange Gang. Desuden ejede han et Hus med to Lejligheder i St. Jørgensby. Paa Næring og Midler vurderedes han til 2100 Mark og skulde efter den gamle Skatteliste betale 110 Mark, men kunde efter 1698 klare det med 94 Mark 8 Skilling¹³.

Hans Bugislaus Carstens maa være blevet deputeret Borger i Tiden omkring 1690, da han Aaret efter og ligeledes 1694 betegnes som Kasserer i Oversigten over Byens Indtægter og Udgifter, der fremlægges for Kommissionen 1698. Beboerne førte dengang Klage over, at et af de saakaldte Kirkehuse, der var i god Stand, var blevet nedbrudt, saa der siden kun var betalt 8 Skilling af Grunden; dette var til Skade for Byen, og man havde ikke taget mod et Tilbud af Hans Bugislaf, der gerne vilde lade opføre et nyt Oplagshus (Grützhau) paa Stedet¹⁴. – Den 10. August 1720 udnævntes Hans Bugislaus

Carstens til Raadmand efter MATTHIAS CLAUSEN, der var blevet Borgmester efter ULRICH CHRISTIAN PIPER¹⁵. – I Byens Bødelister findes Hr. Hans Bugislauff Carstens to Gange. 1714–15 havde han imod givet Forbud handlet med en Soldat, men da han havde ydet den klagende Løjtnant KREBER Satisfaction, slap han med en Bøde paa 3 Mark, mens Straffen i 1718–19 sattes til 20 Mark, fordi han havde haft for mange Gæster til Sønnens Bryllup¹⁶. – H. B. Carstens og Helene havde fem Børn: 1–5.

1. PETER, døbt den 2. Februar 1683, holdt over Daaben af Morfaderen Hr. Borgmester Petrus Brandt. Se nedenfor: PETER BUGISLAFF CARSTENS!

2. KARSTEN, døbt den 17. Februar 1684, holdt over Daaben af Borgmester Karsten Hagensen fra Aabenraa, blandt Fadderne desuden: Hr. HINRICH ÜBERWASSER, Raadmand i Sønderborg, Pastor FREDERIK JEPSENS Hustru fra Svenstrup. CARSTEN BUGISLAUS CARSTENS var gift og bosiddende i Hamborg, hvor han døde før den 17. Marts 1769. Sønderborg Bys Skyld- og Panteprotokol oplyser Side 209, at Matros PETER CORDT sammen med Lørentz Lorentzen den 29. December 1739 laante 300 Mark af Carstens mod Sikkerhed i deres Boliger. Obligationen, der skulde forrentes med 5 Procent, slettedes den 17. Marts 1769 efter Anmodning af Købmand og deputeret Borger i Sønderborg, HANS PETERSEN RABEN, som var forsynet med Fuldmagt af Købmand HERMANN WALLMANN, der var Formynder for Carsten Bugislaus Carstens eneste Datter og Arving. Raben var gift med Carstens Broderdatter CATHRINE ELEONORE.

3. HANS FRIEDRICH, døbt den 8. November 1685, blandt Fadderne Hr. JENS JØRGENSENS Hustru paa Majbølgaard (DORTHE KIRSTIN, Enke efter den tidligere Forpagter RUDOLF JESSEN og Datter af den før nævnte Herredsfoged BARTEL JÜRGENSEN). Han maa være død ung.

4. NICOLAI, døbt den 24. Oktober 1686, holdt over Daaben af Hr. Magister PETRUS BRANDT (Præst i Sønderborg); Faddere: Mons. ANTHONI, Billedhugger i Bro, CHRISTIAN LORENTZEN, ANDREAS KRAMERS Hustru, Hr. HANS ERNSTS Jomfru Datter (HANS ERNST CHRISTIAN, Raadmand i Sønderborg). Se nedenfor: NICOLAI CARSTENSEN!

5. ELLINA MARIA, døbt den 20. Oktober 1689; Faddere: Hr. Borgmester JACOB JENSENS Hustru (ANNA SOPHIE, Datter af Pastor BOLDICH), Hr. FREDERICUS CHRISTIANIS, Aftenpræsts, Hustru, Mons. NICOLAI BRANDTS Datter, DANIEL CHRISTENSEN, kongelig Tingskriver, Mons. DIEDRICH EICHENBROCK (velhavende Købmand). – Hun synes ogsaa at være død som Barn.

PETER BUGISLAFF CARSTENS,

ældste Søn af Hans Bugislaus Carstens og Helene Brandt, Købmand ligesom Faderen, døde den 8. November 1735 i en Alder af 52 Aar og 9 Maaneder og begravedes ved Froprædiken den 17. November. Den 13. Juni 1719 viedes han i Sønderborg til IDA MARGRETHE HARDER, Datter af Købmand GERHARD WILHELM HARDER og DOROTHEA i Kappel, født 1695, død den 3. Juni 1770, begravet den 8. Juni, efterl. to Sønner: HANS BUGISLAUS og JACOB, og en Datter DOROTHEA, gift KNUDSEN. Ida Margrethe blev gift anden Gang den 18. Februar 1738 med Købmand HINRICH DERTZEN, der døde den 22. Juni 1755, kun 46 Aar gammel. – Peter Bugislauff Carstens var meget velhavende. Da Ida Margrethe døde, arvede Børnebørnene en betydelig Sum; Gerhard Wilhelms fire Sønner fik saaledes hver 1023 Mark $6\frac{6}{7}$, Skilling, Sønnedatteren Ida Margrethe 511 Mark $11\frac{3}{7}$, Skilling¹⁷. – P. B. Carstens og Ida Margrethe havde syv Børn: 1–7.

1. HANS BUGISLAFF, døbt den 7. Maj 1721, Faddere: Hr. Hans Bugislauff Carstens, Mons. RUDOLF FRIEDRICH JESSEN, stud. theol., Jomfru Dorothea Emerentia Harder. – Døde som Bårn.

2. DOROTHEA, døbt den 14. Juli 1723 (holdt over Daaben af Mormoderen Dorothea Harder), død den 6. April 1794; gift den 12. November 1744 med Købmand HANS KNUDSEN. Af deres fire Børn, tre Sønner og en Datter (Ida Margrethe) var PETER KNUDSEN, Købmand, gift med ANNE MARIE GORRISSEN, Datter af Købmand CHRISTIAN GÜNTHER GORRISSEN og CÆCILIE KARBERG, CARSTEN KNUDSEN, Købmand, senere Degn, gift med ANNE MARIE GORRISSEN, Datter af Raadmand og Organist JOHAN FRIEDRICH GORRISSEN og ANNA DOROTHEA MARIA STEENLOS, og endelig HANS BUGISLAUS KNUDSEN, Borger og Købmand, gift med CHRISTINE, Datter af Gaardejer og Synsmand HANS CHRISTENSEN og CHRISTINE i Kær, Ulkebøl Sogn.

3. GERT WILHELM CARSTENS (senere GERHARD WILHELM)¹⁸, døbt den 2. April 1725, holdt over Daaben af Farfaderen, død af et Slagtilfælde den 21. Juli 1767, begravet den 24. Juli; gift den 26. Oktober 1747 med Jomfru HELENE MARIE KARBERG, Datter af Købmand LORENZ KARBERG og BRIGITTE SAGERS, døbt den 21. Oktober 1725, død den 22. November 1786. Gerhard Wilhelm Carstens var ligesom Faderen Købmand og Kræmmer i Sønderborg, Ejer af flere Skibsparter og meget velhavende. Skyld- og Pantebogen viser da ogsaa, at han var søgt som Laangiver og Kautionist af Bønderne i Als Sønderherred¹⁹. – Ved Hustruens Død nævnes følgende fem Børn: A–E.

- A) LORENZ CARSTENS, Købmand i Sønderborg, død 86 Aar 8 Maaneder og 13 Dage gammel den 14. Februar 1839, gift a) den 20. Oktober 1774 med ELEONORA ELISABETH, Datter af Raadmand JOHAN THORTSEN og ANNE PETERSEN, født den 19. September 1749, død den 23. November 1782; b) den 22. Maj 1783 med JOHANNE CHRISTINE HELGERUDT, Datter af Kontrollør i Sønderborg PETER OHLSEN HELGERUDT og JOHANNE MAGDALENE DIESTLER, død den 22. December 1836. Af første Ægteskab nævnes 1782 fem Børn: GERHARD WILHELM, født den 23. Marts 1775; JOHANN, født den 28. Maj 1777; LORENTZ, født den 19. November 1780; ANNA, født den 22. Maj 1776, og HELENE MARIE, født den 6. April 1782.
- B) HANS WILHELM CARSTENS, Købmand i Hamborg, gift med DOROTHEA BLUME.
- C) IDA MARGRETHE CARSTENS, gift den 10. Januar 1782 med Gryn-møller JØRGEN MATZEN, Søn af Skipper JENS MATZEN og CATHRINE WRANGEL i Sønderborg, død 93 Aar 8 Maaneder og 12 Dage gammel den 5. April 1844.
- D) JACOB CARSTENS, der ved Børnenes Daab kaldes GERHARD SOHN, født den 16. Marts 1764, døbt den 18. Marts, død den 22. November 1844, gift i Ullerup den 29. Februar 1788 med CATHRINE ELISABETH POSSELT, tredie Datter af Sognepræst i Ullerup JOHANN AUGUST POSSELT og ELEONORA MARIE HAMMERICH, født i Ullerup den 7. Marts 1769, døbt den 10. Marts, død i Sønderborg den 22. Januar 1814. Jacob Carstens, der boede i Perlegade, var først Købmand og blev efter Konkurs 1809²⁰ Gæstgiver. – 7 Børn, af hvilke de fire var i Live ved Faderens Død: a–g.
- a) WILHELM CARSTENS, født den 18. Maj 1790, død den 25. Oktober 1793.
- b) ELEONORA MARIE, født den 10. April 1792, var gift med Advokat SAMUEL LUDVIG MARQUARDSSEN i Haderslev.
- c) WILHELMINE CARSTENS, født den 29. Oktober 1794, var gift med Grosserer JØRGEN CHRISTENSEN i København.
- d) WILHELM AUGUST CARSTENS, født den 21. December 1796.
- e) FREDERIK CARL CARSTENS, født den 3. Juli 1799, død i København den 3. September 1868, Præst og Forfatter. Se Biografisk Leksikon*.

* Den under e) nævnte Præst og Forfatter Frederik Carl Carstens betegnes i „Stamtavle over Familien Carstens“ som Søn af JACOB ANDREAS CARSTENS og CATHA-

- f) HELENE MARIE CARSTENS, født den 3. November 1801, død i Sønderborg den 3. Januar 1831 (Brystsye), gift den 29. Juni 1822 med Købmand, senere Raadmand og Bykasserer CARL IVERSEN, Søn af Gæstgiver IVER IVERSEN og ANNE DOROTHEA SCHMIDT i Slesvig, født den 10. December 1787, død i Sønderborg den 27. Juni 1869.
- g) JACOB HERMANN CARSTENS, ved Faderens Død Gartner paa Godset Wensien i Holsten.
- E) THOMAS CARSTENS, der nævnes som Arving efter Farmoderen Ida Margrethe Dertzen, var død 1786.

4. HANS BUGISLAFF CARSTENS*, tredje Søn af Peter B. Carstens, døbt i Sønderborg den 1. November 1727, døde den 21. Februar 1773 i en Alder af 45 Aar 3 Maaneder og 21 Dage, begravet den 26. Februar, efterl. Enke ANNE CHARLOTTE og fire Børn (se nedenfor). Hans Bugislaff Carstens, der ligesom de to Brødre var en velhavende Købmand, blev 1766 ved Køb Ejer af Nørborg Slots Hovedbygning – foruden Ladegaarden – med 1 Tønde 6 Skæpper Have for 2911 Rdl. Cour.²¹. – Han var to Gange gift, først med DOROTHEA, der døde 30 Aar og 10 Maaneder gammel den 14. Januar 1763 (Barselseng), anden Gang den 19. Januar 1764 med ANNE CHARLOTTE ZOFFMANN, Datter af Borgmester ALEXANDER ZOFFMANN og tredje Hustru MAGDALENE THOMSEN, døbt i Sønderborg den 12. December 1744, død sammesteds den 17. November 1795. Hun levede i andet Ægteskab med Over- og Landsretsadvokat, Justitiarius for Grevskabet Sandbjerg JOHANN BERNHARD AMBDERS, Søn af Sognepræst ANDREAS AMBDERS og ANNA MARIA HOLST i Sønder Løgum, død i Sønderborg den 3. Februar 1810, 68 Aar 9 Maaneder gammel, efterl. en Datter, gift med Raadmand JENS JENSEN, Bysekretær i Flensborg. – Hans Bugislaff Carstens havde i sine to Ægteskaber seks Børn: A–F.

- A) HANS BUGISLAUS, født den 5. Januar 1763, døde som Barn.
- B) ALEXANDER, født den 18. November 1764. Hørup Kirkebog oplyser, at Mons. Alexander Carstens i Aarene 1790 og 1791 opholdt sig paa Majbølgaard²², hvor han sikkert har været Huslærer, da han i Henhold til Stamtavlen senere var Skolelærer i Hammer ved Præstø.

RINA ELISABETH POSSELT, Farfaderen HEINRICH CARSTENS (1710–1797) som Købmand i Flensborg, og denne Fejl gaar igen i „Dansk biografisk Leksikon“s Oversigt. – Se Indledning!

* Stamtavlen lader Hans B. Carstens være født i Flensborg 1712 som Søn af en Hans Bogislaus Carstens, født i Tønder 1659, druknet i en Stormflod Julenat 1718.

- C) MAGDALENE CARSTENS, født den 25. December 1766, døbt den 28. December, gift den 13. Oktober 1793 med Kræmmer JENS LANGE, senere Vejer og Gæstgiver i Sønderborg, Søn af Skipper og Raadmand JENS LANGE og første Hustru HELENE MARIE KARBORG, født den 22. Juli 1764, død den 2. Juni 1845.
- D) IDA MARGRETHE CARSTENS, født den 18. August 1768, død 1827, gift i Sønderborg den 10. November 1789 med dansk Froprædikant, senere Sognepræst i Ødis og Ullerup, MATTHÆUS GOTTLIEB CHEMNITZ, født i Trelstorp ved Breklum den 25. Januar 1763, død i Ullerup den 18. November 1823, Søn af Sognepræst CORNELIUS CHEMNITZ og MARINA JOHANNE SCHMID. Deres Søn JOHANN BERNHARD CHEMNITZ, fra 1859 til 1871 Præst i Alt-Rahlstedt, var Medlem af den holstenske Stænderforsamling 1853-54²³.
- E) PETER BUGISLAUS, født den 18. April 1770, døde som Barn.
- F) PETER BUGISLAUS CARSTENS, født den 8. Januar 1773, døbt den 10. Januar. (I Kirkebogen er Barnets Navn glemt, Faderen kaldes Peter Bugislaus Carstens, Moderen rigtigt Anne Charlotte Zoffmann.) Han døde den 30. Marts 1857 og var i Henhold til Stamtavlen fra 1808 Landfoged paa Ærø, blev 1811 Justitsraad, 1827 Etatsraad og 1836 Ridder af Danebrog.
5. JACOB CARSTENS, fjerde Søn af Peter B. Carstens, fødtes i Sønderborg 1729, døbt den 16. September, og døde sammesteds den 29. Oktober 1791 som Købmand, Hospitals- og Fattigforstander. Hans Hustru ABEL CHRISTINE HINTZEN, Datter af BENDIX HINTZEN og MARIE ELISABETH STRODTMANN i Preetz, døde den 1. Juni 1792 i en Alder af 69 Aar og 3 Maaneder. – Fem Døtre: A-E.
- A) IDA MARGRETHE CARSTENS, født den 17. December 1758, døbt den 20. December, død i Sønderborg den 24. Juli 1848, gift sammesteds den 17. Juni 1779 med PAUL MUMSEN²⁴, Diakonus i Bordelum (Sønderborg Kirkebog: Trelstorp), senere Sognepræst i Sottrup, Søn af Borgmester PAUL MOMSEN og anden Hustru CATHRINE JEBSEN, døbt den 18. September 1744, død den 24. Maj 1805. Deres Datter ABEL CHRISTINA viedes den 26. Januar 1812 i Sønderborg til LORENZ CLAUSEN²⁵, senere Sognepræst i Gettorf, Søn af den kendte Møllebygger LORENZ CLAUSEN paa Dybbølbjerg og ANNA CATHRINE ELEONORE RABEN.
- B) DOROTHEA CHRISTINA, født den 16. August 1760, døde som Barn.
- C) BENEDICTE, født den 12. Maj 1762, død den 7. November samme Aar.
- D) BENEDICTE CARSTENS, født den 9. December 1763, døbt den 11.

December, død den 27. Januar 1811, gift den 26. Oktober 1780 med Enkemand, Skibskaptajn og Reder MICHAEL AHLMANN, Søn af Skipper og Raadmand HANS MICHELSEN AHLMANN og CÆCILIE STEENLOS, døbt i Sønderborg den 6. Juni 1738, død den 29. Maj 1820. Hans første Hustru MARGRETHE MARIE, Datter af Byfoged ALEXANDER JEBSEN og ANNA GORRISSEN, var død i Barselseng den 21. Marts 1777. Michael Ahlmann, der fra 1802 til sin Død var Oldermænd i Skipperlavet²⁶, havde i sine to Ægteskaber 16 Børn, deriblandt Datteren ABEL CHRISTINE (født den 11. Februar 1787), som den 13. Juni 1813 blev gift med sit Søkendebarn PAUL MUMSEN²⁷, fra 1831 til 1858 Sognepræst i Sottrup. Deres Datter WILHELMINE AUGUSTE AMALIE, gift med MARTIN HINRICH KAFTAN, Sognepræst i Løjt, er Moder til Generalsuperintendent THEODOR KAFTAN og til Professor i Berlin JULIUS WILH. MARTIN KAFTAN²⁸.

E) CHARLOTTE SOPHIE CARSTENS, født den 27. Marts 1766, død den 20. November 1844, viedes den 24. April 1788 til Købmand og Hospitalsforvalter FREDERIK PETER CARL BIEHL i Sønderborg, Søn af Pottemager i Slesvig THOMAS HINRICH BIEHL og ANNA MARIA MATHIESEN, død den 20. Marts 1844. Den ældste af deres Sønner er allerede nævnt i Indledningen. Sønnen THOMAS HINRICH BIEHL, født den 26. Oktober 1790, døde som Skibskaptajn paa Hjemrejsen fra Singapore den 6. September 1845 og begravedes den 22. September; han var gift med CÆCILIE CLAUSEN, Datter af Skibsbygmester ASMUS CLAUSEN og CÆCILIE født CHRISTIANSEN i Sønderborg, der efterl. med seks Børn. Den yngste Søn, FRITZ, født den 18. Oktober 1792, Købmand i Sønderborg, viedes den 19. Oktober 1823 til BENEDICTE CHARLOTTE AHLMANN, Datter af ovennævnte Michael Ahlmann og Benedicte Carstens, født den 29. September 1803, død den 24. Juni 1881.

6. HELENE MARIE CARSTENS, født 1731, døbt den 26. Januar, død den 25. Oktober 1733.

7. IDA MARGRETHE CARSTENS, døbt den 3. Januar 1734, maa ligeledes være død som Barn.

NICOLAI CARSTENSEN,

Borger og Købmand i Sønderborg, yngste Søn af Hans Bugislaus Carstens den ældre, kaldes ved Børnenes Daab Nicolai Bugislaflf. Han betegnes som salig, da den yngste Datter den 17. November 1751 trolovedes med HANS PETERSEN RABEN, men hans Død findes ikke i Kirkebogen.

Aaret før, den 28. Marts 1750, døde hans Hustru CATHRINE CARSTENSEN født CHRISTENSEN og begravedes „mit einer Opferleiche“ den 3. April. Hun var Enke efter en GEORG MØLLER og født den 26. December 1682 som Datter af kongelig Tingskriver DANIEL CHRISTENSEN og ELLINA GOYK. Moderen var gift anden Gang med Raadmand, Købmand og Klosterforstander DAVID BOY. Kirkebogen meddeler endvidere, at en Nicolai Carstensen den 14. Oktober 1710 viedes til Auguste, Datter af Husfoged GOTTFRIED ZOFFMANN og DOROTHEA i Sønderborg, men maaske drejer det sig om en anden Mand. – Af hans Børn nævnes tre Sønner og fire Døtre: 1–7.

1. HELENE MARIE, døbt den 24. Søndag efter Trin. 1709, død den 13. November 1738, gift den 2. November 1734 med JENS KRIEGSMANN, Søn af Skipper NICOLAI KRIEGSMANN og CHRISTINE født MEYER i Sønderborg.

2. JØRGEN CARSTENSEN, døbt den 5. December 1710, blev den 7. August 1750 kaldet til Sognepræst for Tønning og Træden i Aarhus Amt og døde her den 3. August 1773²⁹. Hans første Hustru ANNE KATHRINE, Datter af Advokat og Byskriver CHRISTIAN EHRENFRIED BÖHME i Sønderborg (senere Nørborg) og SOPHIE STEENLOS, døbt i Sønderborg den 16. Juli 1723 og døde 1765, begravet den 5. Juni, efterl. seks Sønner og syv Døtre. Christian Knudsen oplyser, at Jørgen Carstensen var gift, før han blev befordret, og Hustruen opholdt sig flere Aar i Forældrenes Hus i Nørborg, da han som cand. theol. var fraværende³⁰. Af Sønnerne var CHRISTIAN EHRENFRIED CARSTENSEN Sognepræst i Thisted-Tilsted (Aalborg Amt)³¹ og MATHIAS JØRGEN CARSTENSEN Sognepræst i Ribe (Cathrine Kirke), senere Povelsker (Bornholm) og fra 1791–1797 i Bogense³².

3. HANS BUGISLAFF, døbt den 12. Juni 1712, døde som Barn.

4. MARGARETHA CATHARINA, døbt den 4. Maj 1714, død 87 Aar gammel den 18. Oktober 1801, gift den 30. November 1740 med deputeret Borger og Skipper MICHAEL LANGE, Søn af JENS PETERSEN LANGE og ANNE MARIE BRUUN i Sønderborg, døbt den 20. December 1716. Af deres Børn var Datteren ANNE MARIE først gift med Skipper HANS CARSTEN THORTSEN (død 1770), derefter med Advokat CHRISTIAN BENNING, Sønnen NICOLAI LANGE først Kræmmer, senere Degn ved Byens Kirke (død 1795) og Datteren INGEBORG CATHRINE viedes den 10. September 1779 til Skolelærer JOHANNES ANDRESEN i Graasten, senere højfyrstelig Sekretær med Titlen Hofraad. Sønnen JOHANNES ANDRESEN, født i Graasten den 12. November 1791, lærte Gartneriet paa Sorgenfri, kom 1821 som Gartner til Tønder, var fra 1830 til

1855 Lærer i Havebrug ved Seminariet og døde den 11. April 1874³³.

5. LINA, døbt den 25. September 1715, død den 23. Februar 1806, gift den 24. Januar 1760 med Enkemand, Skipper NICOLAI JEBSEN, Søn af NIS JEBSEN og DOROTHEA AUGUSTA LØGS i Sønderborg, død 86 Aar gammel den 8. Februar 1793.

6. PETER, døbt den 13. Januar 1717, holdt over Daaben af Morbroderen, kongelig Husfoged og Tingskriver PETER DANIELSEN. – Døde som Barn.

7. CATHRINE ELEONORE, døbt den 21. Juli 1720, død i Barnsnød den 24. Maj 1753, gift den 10. December 1751 med Købmand, senere Raadmand HANS PETERSEN RABEN i Sønderborg, Søn af Kaadner PETER PETERSEN RABEN og ANNA HANSES i Kelstrup, Haderslev Amt, født den 9. August 1722, død den 3. August 1783, efterl. en Søn og to Døtre af andet Ægteskab med CATHRINE HINRICHSEN. Hans Petersen Raben kom i Slutningen af Trediverne til Sønderborg og stod i Lære hos Købmand HINRICH DERTZEN. Efter 1750 begyndte han en selvstændig Virksomhed, blev 1768 deputeret Borger og fik den 16. Juni 1779 Bestalling som Raadmand. Ved sidstnævnte Lejlighed fremhævede Magistraten i sin Anbefaling, at han var en velhavende Mand³⁴.

Oversigten over Sønderborg-Slægten Carstens viser, at den paa mange Maader fletter sig ind i de Slægter, der har været med til at forme Byens Liv i det syttende og attende Aarhundrede. Mærkeligt nok er den foreliggende Litteratur vedrørende Sønderborgs Personalhistorie ret beskeden, idet den kun omfatter Familierne AHLMANN (*Deutsches Geschlechterbuch* 91, Side 1–21, 1936), GORRISSEN (af Provst Fr. Gorrissen Gøttig, Aabenraa, trykt 1878) og PAULSEN (*Patriciske Slægter I*, Side 232–253, af Sofus Elvius og H. R. Hiort-Lorenzen, 1891). Derimod savnes samlede Fremstillinger om saa kendte Slægter som BRANDT, JEBSEN, KARBERG og MOMSEN, og det vil sikkert heller ikke være uden Interesse at sysselsætte sig med Byens gamle Skipper-slægter, som BRAG, KLEFF (KLEV), MIANG, SCHADE, SPANG og andre, hvis Medlemmer i Sejlskibenes Tid gik paa Langfart til Vestindien, Brasilien, Singapore og Kina og derved øgede Fødebyens Velstand.

KILDER OG HENVISNINGER

¹ En Borgmester CHRISTIAN CARSTENS i Tønder nævnes ikke i Ludwig Andresens „Bürger- und Einwohnerbuch der Stadt Tondern“, heller ikke i samme Forfatters „Geschichte der Stadt Tondern“. – ² Christian Knudsens Samlinger til en Beskrivelse

af Øen Als (Ny kgl. Samling, Det kongelige Bibliotek, København), Bind 24, Side 89. — ³ Indbyggerfortegnelse fra 1698 i Kommissionens Papirer fra samme Aar, to Eks. i Landsarkivet i Aabenraa sammenholdt med et Eks. i Samlingerne paa Sønderborg Slot, Side 3 og 24. — ⁴ Raben: „Fra Hørup Sogn“, Side 80–81, Ullerup desuden: Trap: „De sønderjydske Landsdele“ Side 581. — ⁵ Tranderup Kirkes Regnskabsbog i Landsarkivet i Odense, 1700–1703. — ⁶ Indbyggerfortegnelsen 1698, Side 4 og 20. — ⁷ Ulkebøl Kirkebog. — ⁸ Dekretprotokol Augustenborg C IV Nr. 458, 31. Marts 1696 og 17. Marts 1765. Protokol vedr. Amtmandens Jurisdiktion C III 1 Nr. 14. Dec. 1734. (Landsarkivet i Aabenraa). — ⁹ Trap: „De sønderjydske Landsdele“, Side 614. — ¹⁰ Daab 19. p. Trin. 1690. — ¹¹ Indbyggerfortegnelse 1698, Side 6. — ¹² Samme Kilde, Side 4. — ¹³ Samme Kilde, Side 3 og 23. — ¹⁴ Kommissionens Beretning 1698 med Oversigt over Sønderborg Bys Indtægter og Udgifter 1691, Side 56 og 80–93. Landsarkivet i Aabenraa. — ¹⁵ Landsarkiver Hvidtfeldts Optegnelser om Borgmestre og Raadmænd i Sønderborg (Manusk.). — ¹⁶ Sønderborg Bys Bodelister i Samlingerne paa Sønderborg Slot, 1714–15 og 1718–19. — ¹⁷ Sønderborg Bys Skyld- og Panteprotokol, Side 178 og 760b, Landsarkivet, Aabenraa. — ¹⁸ Museumsinspektør J. Raben oplyser i sin Afhandling om St. Mariekirken i Sønderborg („Vor Hjemstavn“, Side 167), at Købmand GERHARD WILHELM CARSTENS og Hustru HELENA MARIA født KARBERG har deres Grav i Kirken med følgende Indskrift paa Vestvæggen: „Seel. Gerhard Wilhelm Carstens Erben“. — ¹⁹ Sønderborg Bys Skyld- og Panteprotokol Side 371a og b, og 760b. Als Sønderherreds Skyld- og Panteprotokol Side 731. — ²⁰ Registrant til Sønderborg Byarkiv fra omkring 1829, Side 61 (Landsarkivet, Aabenraa). — ²¹ J. Raben: „Nordborg igennem 800 Aars skiftende Historie“, Side 76. — ²² Christian Knudsens Optegnelser fra Hørup Sogn, Afskrift i Landsarkivet, Aabenraa, ved Chr. Maibøll, Side 222. — ²³ Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten, I, Side 129–130. — ²⁴ Samme Kilde 11, Side 87. — ²⁵ Samme Kilde I, Side 146. — ²⁶ J. Raben: Sønderborg Skipperlaug, Side 17. — ²⁷ Arends, II, Side 87. — ²⁸ Samme Kilde I, Side 115–116. — ²⁹ Wiberg: Alm. dansk Præstehistorie III, Side 405–406. — ³⁰ Chr. Knudsens Optegnelser, Bind XXV, Side 89. Sønderborg Kirkebog oplyser, at stud. theol. JÜRGEN CARSTENSENS Datter ANNA SOPHIA døbttes den 4. Februar 1746. — ³¹ Wiberg III, Side 308. — ³² Samme Kilde I, Side 182. — ³³ Eckert: Das Seminar zu Tondern, Side 169. — ³⁴ Landsarkivar Hvidtfeldts Optegnelser om Borgmestre og Raadmænd i Sønderborg (Manusk.).